

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 14/2019. (IV. 17.) AB HATÁROZATA

a Szombathelyi Járásbíróság 59.Szk.1163/2017/6/l. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Stumpf István és dr. Varga Zs. András* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Dienes-Oehm Egon, dr. Balsai István, dr. Juhász Imre, dr. Horváth Attila, dr. Pokol Béla és dr. Szívós Mária* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Szombathelyi Járásbíróság 59.Szk.1163/2017/6/l. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselő (dr. Hankó-Faragó Miklós ügyvéd) útján eljárva, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszukban kérték, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Szombathelyi Járásbíróság 59.Szk.1163/2017/6/l. számú végzésének alaptörvény-ellenességét és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján semmisítse meg azt. Álláspontjuk szerint a bírói döntés, amely az őket köztisztasági szabálysértés miatt elmarasztaló szabálysértési hatósági határozatot hatályban tartotta, sérti az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében biztosított szólásszabadságukat és a X. cikk (1) bekezdésében foglalt, a művészeti alkotás szabadságához fűződő jogukat.
- [2] 1.1. A bíróság végzésében foglalt tényállás szerint az indítványozók 2017. április 14-én 17 óra 35 perckor Szombathelyen egy járdaszakasz berepedezett részeit színes festékekkel befestették – elmondásuk szerint – balesetmegelőzési, illetve azzal a céllal, hogy a burkolat hibáira az intézkedésre jogosult hatóság és a közvélemény figyelmét felhívják.
- [3] A Vas Megyei Kormányhivatal Szombathelyi Járási Hivatala mint elsőfokú szabálysértési hatóság előtti meghallgatásukon a köztisztasági szabálysértés miatt eljárás alá vont indítványozók előadták, hogy nem követtek el szabálysértést, mivel cselekményük nem volt veszélyes a társadalomra. A járda felületét ugyanis nem szennyezték be, az általuk használt vízben oldódó festék könnyen eltávolítható, és magatartásuk nem volt más, mint a szabad véleménynyilvánításuk, amellyel egy hatósági mulasztásra hívták fel a közvélemény figyelmét. Utaltak arra, hogy míg a vonatkozó jogszabályok szerint a járdát a meghibásodást követő egy héten belül ki kellene javítani, addig a szóban forgó járdaszakasz 20 éve rossz állapotban van. Az indítványozók hozzátették: joggal feltételezhetnék, hogy tetteknek nem lesz jogkövetkezménye, hiszen egy másik szombathelyi útszakaszon egy cég hatalmas reklámja látható, amivel kapcsolatban a város vezetése korábban úgy nyilatkozott, hogy nem jogsértő.

- [4] A szabálysértési hatóság az indítványozókat a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 196. § (1) bekezdés a) pontja szerint minősülő köztisztasági szabálysértés elkövetése miatt figyelmeztetésben részesítette. Indokolásában kifejtette, hogy az eljárás alá vont személyek azon cselekményükkel, mellyel a közterületet – jelen esetben a járdát – festékekkel beszennyezték, megvalósították a szabálysértést. A hatóság alaptalannak minősítette az indítványozók azon védekezését, miszerint a járda repedéseinek kifestése a véleménynyilvánítási szabadság kifejezése, mivel ez a jog senkit nem jogosít fel arra, hogy a közterületet önkényesen beszennyezze, még figyelemfelkeltés céljából sem. A szabálysértési hatóság a városban található más felírra való hivatkozást irrelevánsnak találta.
- [5] Az indítványozóknak a szabálysértési eljárás megszüntetésére irányuló kifogását a bíróság alaptalannak ítélte, ugyanakkor a szabálysértési hatóság indokolását kiegészítette. A bíróság a szabálysértésnek a Szabs. tv. 1. § (1) bekezdésében foglalt fogalmi elemeire tekintettel azt vizsgálta, hogy a járda töredezett részeinek befestése a Szabs. tv. 196. §-a szerinti „beszennyezésnek” minősül-e, illetve hogy ez a cselekmény veszélyes-e a társadalomra. A bíróság egyrészt megállapította, hogy a „szennyezés”, „beszennyezés” a szabálysértési jogban olyan gyűjtőfogalom, amely elkövethető a járda befestésével. Másrészt kifejtette, hogy a csupán közterületen elkövethető köztisztasági szabálysértés társadalomra veszélyessége vizsgálatakor a védett jogi tárgy a közterületek rendje, a köztisztaság és a közegészség. Ezek kellő védelme megköveteli, hogy a közterületet rendeltetésének megfelelően használják, vagy a rendeltetéstől eltérő használat esetén a tulajdonostól engedélyt kérjenek. A bíróság értelmezésében így azt kellett mérlegelni, hogy a szabálysértési hatóság megfelelően döntött-e akkor, amikor a közterület tulajdonosa érdekének védelmét helyezte előtérbe a véleménynyilvánítás szabadságával szemben.
- [6] A bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozók magatartása, mellyel véleményük kifejezésére más tulajdonát a tulajdonos hozzájárulása nélkül vették igénybe, veszélyes volt a társadalomra, mivel sértette a tulajdonos rendelkezési jogát. A szabálysértési felelősség megállapítása alól nem adhat felmentést az a célkitűzés sem, hogy a rendelkezésre jogosult figyelmét kívánták így felhívni a terület hibáira, mivel erre törvényes lehetőségek álltak volna rendelkezésre. Sem egy önmagában helyes cél – balesetveszélyes helyzetre való figyelemfelhívás –, sem az önkifejezés szabadsága nem szentesíthet egy szabálysértésnek minősülő módszert, eszközt. A bíróság a másik szombathelyi esetre hivatkozást a szabálysértési hatósághoz hasonlóan nem tartotta mérvadónak.
- [7] 1.2. Az indítványozók a bíróság jogerős végzésével szemben fordultak az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszukban kifejtették, hogy a bírói döntés sérti az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt szabad véleménynyilvánításhoz való jogukat, illetve a X. cikk (1) bekezdésében elismert, a művészeti alkotás szabadságához fűződő jogukat.
- [8] Álláspontjuk szerint jelen esetben a repedezett járda vízben oldódó festékekkel történő négy színfestése a *street art* körébe tartozó olyan képzőművészeti értékkel bíró alkotás, amely egyben a közügyek megvitatása körébe eső kifejezéstartalmat hordoz. (Az indítványozók utaltak arra is, hogy a repedezett járdák négy színfestését mint a *street art* körébe tartozó képzőművészeti alkotást Budapest Főváros VIII. Kerület Józsefváros Önkormányzat képviselő-testülete 2017-ben az érintett járda felújításáig ideiglenesen megőrzendő kulturális értéknek minősítette.) A kifejtettek alapján a szabálysértési felelősséget megalapozó magatartásuk az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében elismert alapvető jog, illetve annak speciális megfogalmazásaként az Alaptörvény X. cikk (1) bekezdésében elismert alapvető jog érvényesülési körébe tartozik.
- [9] Az alkotmányjogi panasz szerint noha a támadott bírói döntés azonosította az ügy alapjogi érintettségét, nem teljeskörűen végezte el az alapjogok korlátozásának vizsgálatát. A köztisztasági szabálysértés tényállása esetében ugyanis a védett jogi tárgy nem a tulajdonhoz való jog, hanem a közterület tisztasága, ami ugyan szolgálhat alapvető jog korlátozása szükségességének alapjául, azonban mint elvont érdek a véleménynyilvánítás szabadságának enyhébb korlátozását indokolhatja. A korlátozás arányosságának kérdését pedig a bíróság egyáltalán nem vizsgálta, holott a szabálysértési jog kriminális jellege ezzel összefüggésben a megszorító értelmezés követelményét támasztotta volna. Az indítványozók álláspontja szerint azzal, hogy a támadott végzés úgy állapította meg szabálysértési felelősségüket, hogy a bíróság által is elfogadottan a véleménynyilvánítás szabadsága körébe tartozó magatartásuk vonatkozásában a jogkorlátozás szükségességét helytelen alapon állapította meg, a jogkorlátozás arányosságát pedig egyáltalán nem vizsgálta, sérültek a fent megjelölt alapvető jogaik.

II.

[10] Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.”

„X. cikk (1) Magyarország biztosítja a tudományos kutatás és művészeti alkotás szabadságát, továbbá – a lehető legmagasabb szintű tudás megszerzése érdekében – a tanulás, valamint törvényben meghatározott keretek között a tanítás szabadságát.”

III.

[11] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a tekintetében megfelel az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.

[12] 1.1. Az alkotmányjogi panasz határidőben a bíróságra érkezett. A panasz megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozók megjelölték továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány benyújtását részletesen indokolták, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jogok sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványozók kifejezett kérelmet fogalmaztak meg a bírói döntések megsemmisítésére nézve [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

[13] 1.2. Az Abtv. 27. §-a szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

[14] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló szabálysértési eljárás alá vont személyek nyújtották be az ügyüket érdemben lezáró bírói végzéssel szemben. A végzéssel szemben a Szabs. tv. 116. § (3) bekezdése alapján fellebbezésnek nem volt helye.

[15] 1.3. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.

[16] E tekintetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügy az Alaptörvény IX. cikkében biztosított véleménynyilvánítás jogának hatályát és határait érintő alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéseket vet föl. A bírói végzés alkotmányossági vizsgálata kapcsán vizsgálni kell, hogy a szabálysértési eljárásban minősített cselekmény a szólásszabadság hatálya alatt áll-e, és ha igen, akkor fennálltak-e alkotmányos korlátozásának indokai. Ennek során az Alkotmánybíróságnak adott esetben fel kell tárnia, hogy milyen alkotmányossági szempontok befolyásolhatják a szabálysértés fogalmi eleméül szolgáló társadalomra veszélyesség értelmezését.

[17] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – 2018. március 27-ei ülésén – befogadta.

IV.

[18] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.

[19] 1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogi panasz alapján „a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság

az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}.

- [20] Az Alkotmánybíróság nem vonhatja el azonban az ítélkező bíróságok hatáskörét az előttük fekvő tényállás elemeinek átfogó mérlegelésére, csupán a mérlegelés alapjául szolgáló jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak a megtartását vizsgálhatja felül.
- [21] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt fontosnak tartja kiemelni azt az 1/2019. (II. 13.) AB határozatában már rögzített szempontot, miszerint egy cselekmény büntethetőségének a megítélése során arra is figyelemmel kell lenni, hogy bár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) és a Szabs. tv. is (többek között) az alkotmányos (az Alaptörvény szerinti társadalmi, gazdasági, állami) rend sérelméhez, illetve annak veszélyeztetéséhez köti az egyes cselekmények társadalomra veszélyességének megítélését, amennyiben egy cselekmény az Alaptörvény által védett alapjog-gyakorlásnak minősül (így pl. a véleménynyilvánítás szabadságának körébe esik), eleve kizárt annak társadalomra veszélyessége {lásd: 1/2019. (II. 13.) AB határozat, Indokolás [44]}.
- [22] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapján tehát azt vizsgálta, hogy az eljáró bíróság helyesen ítélte-e meg a szóban forgó ügynek a véleménynyilvánítás szabadságával való kapcsolatát. A bíróságnak ugyanis választ kellett adnia arra a kérdésre, hogy a megállapított tényállás keretei között a kifogásolt cselekmény a szólásszabadság hatálya alatt áll-e, azaz alkalmazni kell-e rá a szólásszabadság védelmét biztosító alkotmányjogi mércéket.
- [23] 2. A fenti kérdés vizsgálata során az Alkotmánybíróság – a korábbi gyakorlata alapján – mindenekelőtt röviden áttekintette, hogy az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésének értelmezési körében milyen feltételek mellett vonható egy aktus a szólásszabadság fogalmi körébe.
- [24] 2.1. E tekintetben az Alkotmánybíróság ismételten hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt véleménynyilvánítás jogának a hatálya, vagyis a „véleménynyilvánítás” fogalma normatív természetű, amely ugyan nem öleli fel a véleményalkotás valamennyi megnyilvánulását, viszont egyúttal magában foglal a szóbeli vagy írásbeli kommunikáción túli aktusokat is. Határait ezért nem önmagukban a köznapi értelemben vett megszólalások jelölik ki, hanem az, hogy mely aktusok állnak kapcsolatban a véleményszabadság alkotmányos igazolásával. Az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata szerint ugyanis a véleménynyilvánító nemcsak szavakkal, hanem például képek, szimbólumok használatával vagy ruhadarabok viselésével is megoszthatja gondolatait – a jelképhasználatban megnyilvánuló szimbolikus beszéd a véleményszabadság klasszikus kérdései közé tartozhat [vö. legutóbb 4/2013. (II. 21.) AB határozat].
- [25] A 7/2014. (III. 7.) AB határozat többször megerősített értelmezése szerint a szólásszabadság igazolása kettős: egyrészt a politikai közösség demokratikus működése, másrészt az egyéni önkifejezés is igényli, hogy a polgárok szabadon fejthessék ki gondolataikat. A véleménynyilvánítás alapjoga hatályának meghatározásakor elsődlegesen a demokratikus társadalmi kommunikációban való részvétel szempontja nyújt segítséget. Eszerint azok a kommunikatív aktusok állnak kapcsolatban a szólásszabadsággal, amelyekkel az érintettek a nyilvános társadalmi párbeszédben vesznek részt. Ebben azonban a polgárok sokszínűbb módon vehetnek részt, mint a hagyományos értelemben vett beszéd vagy írás, ezért a véleménynyilvánítás jogának a hatálya is szélesebb a verbális kifejezéseknél. A szólásszabadság alkotmányjogi szempontjai tehát a hétköznapi „szólásokon” túl más kommunikatív tettek esetén is relevánsak lehetnek, és kötelező elemeivé válhatnak a jogi mérlegelésnek {lásd e tekintetben: 1/2019. (II. 13.) AB határozat, Indokolás [31]–[32]}.
- [26] 2.2. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy annak megítélése, hogy az adott kommunikatív cselekmény valóban a szólásszabadság hatálya alá tartozik-e, több tényező összetett értékelése alapján dönthető csak el. Az Alkotmánybíróság az 1/2019. (II. 13.) AB határozatában kiemelte, hogy egy tett véleménynyilvánításként kezelésének szükséges, de semmiképp sem elégséges feltétele, hogy a cselekményt elkövető a véleménye kifejezésének céljából cselekedjen – annak ellenére, hogy egy tett véleményszabadság oldaláról történő megítélése szempontjából a jogalkalmazónak elsődlegesen azt kell vizsgálnia, hogy a cselekvőnek mi volt a célja, illetve motívuma a cselekvése során. A véleményszabadság alkalmazásához ugyanis az is szüksé-

ges, hogy a közlés választott formája objektív módon is alkalmasnak tekinthető eszköze, közvetítője legyen gondolatok közlésének {1/2019. (II. 13.) AB határozat, Indokolás [36]}.

- [27] 3. Az indítványozókat a bíróság köztisztasági szabálysértés elkövetése miatt részesítette figyelmeztetésben. A Szabs. tv. 196. § (1) bekezdés a) pontja szerint minősülő köztisztasági szabálysértés tényállása szerint „[a]ki [...] a) a közterületen, a közforgalom céljait szolgáló épületben, vagy közforgalmú közlekedési eszközön szemtel, ezeket beszennyezi [...] szabálysértést követ el.” A Szabs. tv. érintett rendelkezésének védett jogi tárgya a közterületek rendje, illetve a köztisztaság. A köztisztaság fogalmát ugyan egyetlen jogszabály sem definiálja, de általában a települések belterületének, közösségi helyeinek tisztántartását, illetve a tisztaság fenntartását érthetjük alatta. A bíróság döntésében – egyetértve a szabálysértési hatósággal – arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozók megvalósították a Szabs. tv. 196. § (1) bekezdés a) pontja szerinti szabálysértést, mivel magatartásuk tényállásszerű volt, és annak társadalomra veszélyessége is megállapítható.
- [28] 3.1. Egy konkrét cselekmény vonatkozásában az Alkotmánybíróságnak nem feladata annak eldöntése, hogy a szabálysértési hatóságok, illetve az eljáró bíróságok mely cselekményeket tekintik társadalomra veszélyesnek. Azt azonban vizsgálnia kell az Alkotmánybíróságnak, hogy a társadalomra veszélyesség megállapítása nem eredményezi-e egy védett alapjog gyakorlásának alkotmányellenes korlátozását.
- [29] E tekintetben az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen arra kellett választ adnia, hogy az indítványozók cselekménye, azaz a betöredezett járda repedéseinek színes festékekkel való befestése, tekinthető-e a véleménynyilvánítás alkotmányosan védett tárgykörébe tartozónak, és amennyiben igen, akkor azt az eljáró bíróság figyelembe vette-e a cselekmény társadalomra való veszélyességének megítélése során.
- [30] 3.2. Az Alkotmánybíróság a fentiekben idézett gyakorlata alapján az alábbi megállapításokra jutott az indítványozók cselekményének a véleménynyilvánítás szabadságával való kapcsolata vonatkozásában. Mindenekelőtt fontos kiemelni, hogy a Szabs. tv. 29. § (2) bekezdés a) pontja szerint „közterület a tulajdonos személyétől, illetve a tulajdonformától függetlenül minden olyan közhasználatra szolgáló terület, amely mindenki számára korlátozás nélkül vagy azonos feltételek mellett igénybe vehető [...]”. Ez alapján egy olyan járdaszakasz, amely korlátozás nélkül mindenki számára igénybe vehető módon áll rendelkezésre, közterületnek minősül. Egy ilyen járdaszakaszra azonban többféleképpen is felkerülhet felirat. Ennek szabályozott formája lehet pl. egy járdán elhelyezett hirdetés. Emellett azonban más módon is kerülhetnek feliratok egy közterületi járdára. Ilyen lehet pl. egy gyermekek által, könnyen eltávolítható, krétával készített rajz is. Értelemszerűen ehhez hasonlítható az indítványozók tevékenysége is, akik a töredezett járda repedéseit lemosható festékekkel festették le.
- [31] Ezen cselekményeknek a véleménynyilvánítás szabadságával való kapcsolata azonban nem ítéhető meg egy-egy módon. Egy gyermekek által elhelyezett aszfaltrajznak ugyanis jellemzően nincs a közélettel kapcsolatos kommunikációs üzenete, szemben pl. egy figyelemfelhívó jelleggel befestett, repedezett járdaszakasszal. A közterületnek minősülő út- vagy járdaszakaszon könnyen eltávolítható festékekkel elhelyezett feliratok, színezések ugyanis minősülhetnek a véleménynyilvánítás jogának hatálya alá eső szimbolikus szólásnak. Ennek megítélése során elsősorban arra kell figyelemmel lenni, hogy a véleményközlés személyes szándékán túl az adott cselekmény (pl. felfestett felirat vagy színezés) objektív módon is alkalmasnak tekinthető eszköze, közvetítője lehet-e gondolatok közlésének. Amennyiben ugyanis erre igenlő választ tudunk adni, akkor ezen cselekményt a véleménynyilvánítás körébe tartozó cselekménynek kell tekintenünk.
- [32] 3.3. Természetesen ezzel együtt sem állítható, hogy a véleménynyilvánítás szabadságára hivatkozással valamennyi ilyen cselekmény automatikusan megengedett lenne. Így pl. a véleménynyilvánítás szabadságának védelmi körén kívül esik – az 1/2019. (II. 13.) AB határozatban kimondottakhoz hasonlóan – egy közterületi út- vagy járdaszakasz olyan mértékű rongálása, amely a tulajdon tárgyában, azaz magában az út- vagy járdaszakaszban visszafordíthatatlan, vagy csak jelentős költségek árán visszafordítható (pl. csak újraaszfaltozással javítható) sérelmet okoz.
- [33] Annak megítélése tehát, hogy adott esetben a véleménynyilvánítás szabadságának hatálya alatt vizsgálendő, erős alkotmányos védelemre igényt tartó cselekményről, avagy vandalizmusról van-e szó, az egyedi tényállás elemei alapján a bíróságok feladata. E tekintetben azonban jelentősége van annak, hogy a konkrét cselekmény mind a „véleménynyilvánító” személy szubjektív szándéka, mind az objektív értékelés szerint – legalább hipotetikusan – a nyilvánosság előtt értelmezhető közlés-e.

- [34] 3.4. A fenti szempontok mellett az ítélező bíróságoknak – egy cselekmény véleménynyilvánításként történő kezelésének megítélése során – figyelemmel kell lenniük a szólásszabadságnak más alapjogokkal való kollíziójára is – így különösen a tulajdonhoz való joggal történő kapcsolatára. A véleménynyilvánítás szabadsága és a tulajdonhoz való jog ugyanis akkor áll tényleges kollízióban, ha a tetteges véleménynyilvánítás a tulajdon tárgyában állagsérelmet okoz, a tulajdon értékét csökkenti. Ilyen esetben a kollízió feloldásánál gondos körültekintéssel kell eljárni, és figyelembe kell venni, hogy csak kivételes esetekben igazolható alkotmányosan az a véleménynyilvánítás, amely a tulajdon tárgyát rongálja {1/2019. (II. 13.) AB határozat, Indokolás [38]}.
- [35] Ennek vizsgálata során – az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján – egyfelől figyelembe kell venni, hogy a tulajdonhoz való jog korlátozásának szükségessége tekintetében indokoltnak tekinthető-e a cselekvő véleményének tetteges magatartás által történő kifejezésre juttatása (vagy az más, olyan eszközzel is – pl. felszólalással, molinóval, táblákkal stb. – kifejezhető lenne, amely a tetteges magatartással azonos súlyú figyelemfelkeltésre lenne alkalmas). Másfelől vizsgálni kell azt is, hogy a tett által megvalósuló véleménynyilvánítás során bekövetkező tulajdonjog korlátozás arányban áll-e a véleménynyilvánító cselekvés céljával. E tekintetben a jogalkalmazónak elsődlegesen azt kell vizsgálnia, hogy az érintett személynek a véleménye közlésére szolgáló cselekménye nem korlátozza-e oly mértékben másnak a tulajdonhoz való jogát, amely a tulajdon öncélú, a vélemény közlésének kereteit túllépő, visszafordíthatatlan, vagy csak jelentős költségfordítással visszafordítható károsodását eredményezi.
- [36] 4. A fentiek alapján a konkrét cselekmény tekintetében megállapítható, hogy az indítványozók cselekménye véleménynyilvánításként volt értékelhető. A konkrét ügy tényállása ugyanakkor eltér az 1/2019. (II. 13.) AB határozatban vizsgált tényállástól. A jelen esetben ugyanis a berepedezett, és ezután befestett járdaszakasz közvetlenül a vélemény hordozója volt: az indítványozók azért festették be a járda hibás részeit, mert annak elhanyagolt állapota ellen tiltakoztak, és ezzel arra kívánták felhívni a figyelmet, hogy az érintett szakasz kijavítására lenne szükség. A konkrét cselekmény tehát az objektív értékelés szerint a nyilvánosság számára értelmezhető közlés volt. E tekintetben azt is fontos kiemelni, hogy egy repedezett járdaszakasz kiszínezése inkább derűtséget okoz a járókelőkben, és így a cselekmény megítélésekor az eljáró szervek józan humorérzékére is szükség van. Szintén kiemelendő, hogy az érintett járdaszakasz befestése nem okozott maradandó állagsérelmet az érintett felületen, és objektív módon is alkalmas volt az üzenet közvetítésére.
- [37] 4.1. Az indítványozók által támadott bírósági végzés tekintetében ismételten fontos hangsúlyozni, hogy a szabálysértési hatóság és az eljáró bíróság az indítványozók cselekményét azért minősítette köztisztasági szabálysértésnek, mivel álláspontjuk szerint a járda repedéseinek beszínezése a járda felületének beszennyezését eredményezte, ezáltal az indítványozók kimerítették a szabálysértés tényállási elemeit. A fentiek alapján megállapítható azonban, hogy a Szabs. tv. 196. § (1) bekezdés a) pontjának tényállását (azaz a felület beszennyezését), az is megvalósítja, ha pl. valaki sáros lábbal lép a járda felületére, vagy arra krétával aszfaltrajzot készít, a hatóságokban mégsem merül fel, hogy ilyen esetekben eljárást kellene indítaniuk. Az indítványozók cselekménye jellegét tekintve nem különbözik ezen esetektől. A repedéseket ugyanis az indítványozók lemosható festékekkel színezték be, amelyek nem okoztak visszafordíthatatlan károsodást a járda felületében. Amiben eltér az indítványozók cselekménye a fenti esetekhez képest, hogy annak tehát egyértelműen a szólásszabadsághoz kötődő tartalma, üzenete volt, azaz egyfajta – a közügyekkel összefüggő – kritikaként volt értékelhető. Ebből azonban egyenesen következik az is, hogy a szabálysértési hatóság és az eljáró bíróság pusztán azért kezelte másképp az indítványozók cselekményét a fentiekben felhozott esetekhez képest, és azért állapította meg a köztisztasági szabálysértésért való felelősségüket, mivel a cselekményüknek megállapítható volt a véleménynyilvánításhoz kapcsolódó jellege.
- [38] 4.2. A fentiek figyelembevételével együtt az indítványozók cselekménye kétségtelenül kollíziót okoz a tulajdonhoz való joggal. A kollízió feloldása kapcsán elsőként megállapítható, hogy a tulajdonhoz való jog, akár a köz-, akár a magántulajdon védelme (pl. állagának a megóvása) legitim célja lehet a véleménynyilvánítás szabadsága korlátozásának. Megállapítható az is, hogy a szabálysértés szankciórendszerének alkalmazása a tulajdon és – jelen ügy vonatkozásában – a köztisztaság megóvásának szükséges módja lehet. A korlátozás arányosságának megítélése tekintetében ugyanakkor fontos körülmény, hogy az indítványozók lemosható festékekkel színezték be a repedezett járda felületét, amely ráadásul már alapvetően hibás állapotban volt (a repedezettsége miatt). Ráadásul a repedések befestése olyan relatíve tartós figyelemfelkeltésre adott lehetőséget, amelyet semmilyen

más módszer alkalmazása (pl. molinó vagy tábla elhelyezése, beszédek tartása stb.) nem tett volna lehetővé – így pl. az indítványozók joggal gondolhatták azt is, hogy a burkolat állapotát jól ismerő hatóság beadványokkal történő megkeresése nem érne el hasonló hatást. Erre tekintettel jelen esetben az állapítható meg, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának a tulajdonhoz való jogra tekintettel történő korlátozása aránytalan volt.

- [39] 4.3. A fentiek alapján az indítványozók cselekményének a tulajdonhoz való joggal fennálló kollíziója tekintetében azt is fontos rögzíteni, hogy az indítványozók jelen ügyben vizsgált cselekménye beleillik azon magatartások körébe, amelyekhez a közterület tulajdonosa hallgatólagosan hozzájárul azáltal, hogy nem lép fel azokkal szemben a Szabs. tv. rendelkezései alapján. Egy ilyen ráutaló magatartással történő tulajdonosi hozzájárulás pedig egy cselekmény jogellenességét eleve kizárja.
- [40] 5. Mindezek figyelembevételével az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bíróság nem értékelte megfelelően az indítványozók cselekményét, nem vizsgálta ugyanis körültekintő módon annak a véleménynyilvánítás szabadságával összefüggő jellegét, emellett nem végezte el megfelelően az indítványozók cselekményének az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján történő összevetését a tulajdonhoz való joggal, és így aránytalan módon korlátozta az indítványozók Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében deklarált véleménynyilvánításhoz való jogát. Ezek mellett az is megállapítható, hogy a szabálysértési hatóság és az eljáró bíróság kifejezetten azért állapította meg az indítványozók köztisztasági szabálysértés miatti felelősségét, mivel cselekményük a szólásszabadság körébe tartozó cselekmény volt. Fontos továbbá, hogy a bíróság az ügy elbírálása során arra sem volt figyelemmel, hogy a cselekmény társadalomra való veszélyessége nem állapítható meg, mivel azt a cselekmény véleménynyilvánítás szabadságának oltalma alatt álló jellege kizárja. E tekintetben az Alkotmánybíróság ismételten hangsúlyozza, hogy egy, a magántulajdon tárgyát nem, vagy csak a tulajdonos beleegyezésével érintő, a köztulajdon tárgyában állagsérelmet nem okozó, kommunikációs üzenetet hordozó cselekmény a véleménynyilvánítás alkotmányosan védett körébe sorolható.
- [41] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Szombathelyi Járásbíróság 59.Szk.1163/2017/6/I. számú végzését megsemmisítette.
- [42] Az Alkotmánybíróság az alaptörvény-ellenesség megállapítására és a támadott bírósági végzés megsemmisítésére tekintettel nem vizsgálta az Alaptörvény X. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító indítványi elemet. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint ugyanis, ha az indítvánnyal támadott jogszabályt vagy annak egy részét az Alkotmánybíróság az Alaptörvény valamely rendelkezésébe ütközőnek minősíti, és ezért azt megsemmisíti, akkor a további alaptörvényi rendelkezés esetleges sérelmét a már megsemmisített jogszabályi rendelkezéssel összefüggésben érdemben nem vizsgálja [18/2016. (X. 20.) AB határozat, Indokolás [21]]. Az Alkotmánybíróság ezt a gyakorlatát a bírói döntések alkotmányossági vizsgálata körében is követi [legutóbb: 3219/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [37]].
- [43] 6. Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2019. április 9.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [44] A járásbíróság észlelte ugyan az alapjogi kollízió fennállását („ily módon azt kellett mérlegelnie, hogy a szabálysértési hatóság megfelelően döntött-e akkor, mikor a közterület tulajdonosa érdekének védelmét helyezte előtérbe a véleménynyilvánítás szabadságával szemben” [végzés 5. oldal]), de egyetértek többségi indokolás (IV. 5. pont) következtetésével, hogy „a bíróság [...] nem végezte el megfelelően az indítványozók cselekményének az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján történő összevetését a tulajdonhoz való joggal, és így aránytalan módon korlátozta az indítványozók Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében deklarált véleménynyilvánításhoz való jogát” (Indokolás [40]).
- [45] Álláspontom szerint a fenti alapjogi szempontok figyelembevételére a bíróságnak elsősorban a cselekmény „társadalomra veszélyességének” mérlegelése körében lett volna lehetősége, illetve az Alaptörvény 28. cikkéből eredő kötelessége.
- [46] A járásbíróság az ügy tárgyát képező magatartást azért ítélte a társadalomra veszélyesnek, mert „az eljárás alá vont személyek [...] véleményük kifejezésére más személy tulajdonát, a tulajdonos hozzájárulása nélkül vették igénybe”, miáltal „a tulajdonos tulajdonhoz való jogát, az azzal való rendelkezés jogát sértette” (végzés 6. oldal). A járásbíróság értelmezése szerint tehát a tulajdonnal való rendelkezés jogának korlátozása már önmagában alapjogsértőnek minősül. Ez azonban így megalapozatlan, hiszen alapjogok kollíziója esetén természetesen először kerülhet valamely alapjog korlátozására, ami önmagában még nem jelenti az adott alapjog sérelmét; csak abban az esetben, ha a korlátozás szükségtelen vagy aránytalan. A járásbíróság az ügyben ugyan hivatkozott a tulajdonhoz való jogra mint amelynek védelme (általánosságban értelemszerűen) okot adhat a véleménynyilvánításhoz való jog korlátozására, azonban adós maradt annak vizsgálatával, hogy a véleménynyilvánító magatartás korlátozását (szankcionálását) a tulajdon védelme az adott esetben tényleg szükségessé tette-e és a korlátozás az elérni kívánt céllal arányos volt-e. A járásbíróság értelmezéséből viszont az következne, hogy a tulajdonos rendelkezési jogának és a véleménynyilvánítás szabadságának a kollíziója esetén további mérlegelés nélkül szinte automatikusan a tulajdonhoz való jogot kellene előnyben részesíteni. Álláspontom szerint a járásbíróság végzését emiatt az (általános jellegű) értelmezési hiba miatt kellett alaptörvény-ellenesnek minősíteni.
- [47] A többségi indokolás részletgazdag leírásokkal és plasztikus szempontokkal érvel amellett, hogy az alapeljárában vizsgált cselekmény alapjogilag védelemre tarthat igényt, illetve, hogy korlátozása aránytalan {a festék lemosható jellege, a járda repedezett rossz állapota, a hatóság humorérzékre felhívása, a konkrét cselekmény objektív alkalmassága az üzenet közvetítésére, sáros láb- és krétarajz-hasonlat, milyen más magatartások körébe illik be, stb. (IV.4., 4.1–4.3., Indokolás [36]–[39])}. Ugyanakkor a többségi indokolásnak éppen ez a részletekbe menő alaposága annak aggályát is felveti bennem, hogy az Alkotmánybíróság feszegeti, sőt, átlépi feladat- és hatáskörének határait. Kétségtelen, hogy az Alkotmánybíróság jogosult lenne minősíteni a konkrét cselekményt, előírni a járásbíróságnak az adott tényállásra vonatkoztatott új (alaptörvény-konform) döntést. Álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak elegendő lett volna a Szabs tv. alkalmazott rendelkezései bírósági értelmezésének absztraktabb szintű alkotmányossági felülvizsgálatát elvégeznie.
- [48] A többségi indokolásban néhány olyan további megállapítás is benne maradt, illetve belekerült, amelyeknek a kellő átgondoltságáról és megalapozottságáról nem vagyok meggyőződve. A IV.3.4. pont (Indokolás [34]–[35]) szerint a jogalkalmazónak a tulajdonhoz való jog korlátozásának szükségességét és arányosságát kellene vizsgálnia. Ez elviekben természetesen elképzelhető, de nem a jelen ügyben (ezért inkább zavaróan hat az érvelésben). A szabálysértési hatóság és a bíróság ugyanis nem a tulajdonhoz való jogot, hanem a véleménynyilvánításhoz való jogot korlátozta az ügyben, az indítványozó ennek sérelmére hivatkozással nyújtott be panaszt. A IV.5. pontban, az érvelésének lényegében a végén az indokolás megfogalmazása szerint „az Alkotmánybíróság ismételten hangsúlyozza, hogy [...] a köztulajdon tárgyában állagsérelmet nem okozó, kommunikációs üzenetet hordozó cselekmény a véleménynyilvánítás alkotmányosan védett körébe sorolható” (Indokolás [40]). Erős kétségeim vannak afelől, hogy a köztulajdon tárgyán kifejtett véleménynyilvánító cselekmény korlátozása kizárólag az állagsérelmet okozó – ez alapján egy köztulajdonban álló műemléki épület állagsérelmet nem okozó falfirkával történő beszennyezését is baljósan lehetne tilalmazni. Meglátásom szerint ráadásul nem is a határozat által korábban megfogalmazott megállapítások ismétléséről, hanem egy új (ilyen formában koráb-

ban ki nem mondott) elvi tétel kategorikus deklarációjáról van szó, amelynek problémáját a határozat nem járta kellőképpen körül.

Budapest, 2019. április 9.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [49] A többségi határozat rendelkező részével és indokolásával maradéktalanul egyetértek. Az ügyben érintett alapjogok, a véleménynyilvánítás szabadsága és a tulajdonhoz való jog értelmezésének és elhatárolásának jelentőségére tekintettel azonban szükségesnek tartom álláspontom bővebb kifejtését.
- [50] Az 1/2019. (II. 13.) AB határozathoz fűzött párhuzamos indokolásomban javasolt elhatárolási mércét ebben az ügyben is fenntartom, és alkalmazhatónak látom: „csak egészen kivételes esetekben tartom elfogadhatónak a tettekben megvalósuló véleménynyilvánítás [égetés, lefestés, megrongálás stb.] alkotmányos védelem alá helyezését. Ezek ugyanis jellemzően nem gondolatot hordoznak, hanem a gondolat által kiváltott, nem ritkán indulat-vezérelt cselekvések [...] A tetteles »véleménynyilvánítást« csak addig tartom az Alaptörvény által védettnek, amíg nem korlátozza más alapjogát. Márpedig a tulajdonhoz való jogból következik az, hogy más tulajdonában álló vagyontárgyat tulajdonképpen megérinteni sem szabad [hacsak jogszabály nem engedi meg, a tulajdonos ehhez nem járul hozzá, vagy magatartásából nem következik, hogy hozzájárult]. Más esetekre az alkotmányos védelem nem terjed ki” (Indokolás [68]).
- [51] A jelen ügyben éppen az általam is elfogadható kivételes helyzetről kellett döntenem. Olyan, az önkormányzat tulajdonában álló közterületről (járdáról) van szó, amelyet jellemzően mindenki használhat, a használat során pedig elkerülhetetlenül szennyeződik is. A tulajdonos tehát bizonyos fokú szennyezést jellemzően eltűr, ezért az indítványozók okkal következtethettek arra, hogy a tulajdonos ráutaló magatartásával azt nem ellenezné. Más lenne a helyzet, ha a járdafestést kifejezetten tiltaná az önkormányzat.
- [52] Az eljáró hatóságnak a Szabs. tv. 1. § (2) bekezdése alapján vizsgálnia kellett, hogy az eljárás alá vont tevékenység, a járdafestés a köztisztasági szabálysértés vonatkozásában veszélyes-e a társadalomra, azaz sérti-e vagy veszélyezteti-e az Alaptörvény szerinti állami, társadalmi vagy gazdasági rendet, a természetes és jogi személyek, valamint a jogi személyiség nélküli szervezetek személyét vagy jogait – jelen esetben a köztisztaságot, illetve a tulajdonjogot. A leírtakra tekintettel – a konkrét esetben – a józan észnek megfelelő jogértelmezés alkotmányos szabálya (28. cikk) alapján csak arra a következtetésre lehetett volna jutni, hogy nem. Ezért – a konkrét esetben – a járdafestés sem önmagában, sem a véleménynyilvánítás szabadságával összefüggésben nem lett volna büntethető.
- [53] A konkrét eset tehát az álláspontom szerint a kifejezetten szűk kivételek közé tartozik. A határozat tehát nem értelmezhető általános felhatalmazásként a járda vagy más vagyontárgy lefestésére. Az általában bárki által használható közterület tulajdonosának kifejezett tiltása már akadálya ennek (így a véleménynyilvánítás ilyen formában történő gyakorlásának is). A nem bárki által használható vagyontárgy esetén pedig a kivételes alkalmazás szóba sem kerülhet.
- [54] Elképzelhető természetesen, hogy a szóban forgó járdafestés más szabálysértést (sőt, akár bűncselekményt) megvalósított (például akkor, ha az alkalmazott festék tartós, netán a környezetre vagy az egészségre veszélyes volt). Ezt azonban az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatta, mivel az alkotmányjogi panasz jogorvoslati jellege miatt csak a konkrét ügyben a hatóság, illetve bíróság által vizsgált tényállás körében és az alkalmazott jogszabályok tekintetében végezhető el az alkotmányossági vizsgálat.

Budapest, 2019. április 9.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró különvéleménye

- [55] Nem értek egyet a határozattal. Különvéleményem három tényezőre és azok együtthatására épül.
- [56] 1. A határozat úgy indokolásában, mint a jogkövetkezmény meghatározásában a 7/2014. (III. 7.) AB határozat túldimenzionált és a bíróságok hatáskörét elvonó szellemiségén, továbbá az Alaptörvénynek a IX. cikk (1) bekezdésében foglalt véleménynyilvánítás joga és szabadsága számára más alapjogokhoz képest szupremációt biztosító, számos tekintetben túlhaladott koncepcióján alapul.
- [57] Ezzel az egyébként legszűkebb többséggel elfogadott határozattal szemben különvéleményemben egyfelől ki nyilvánítottam, hogy a IX. cikk (1) bekezdése és az egyéb Alaptörvényben biztosított alapjog kollíziója esetén csak esetről esetre lehet állást foglalni. Másfelől – és ez az előzőekből következik –, az alkotmányos követelmények érvényesítésében és gyakorlata kialakításában is döntő szerephez kell jutniuk a bíróságoknak, mivel a kontradiktórius eljárásban döntéshozó ezen szervek azok, amelyek megállapítják az egyes ügyek tényállásait, követni tudják a közélet és a körülmények gyors változásait, benne a joggal való visszaélések növekvő szerepét, valamint alkalmazhatják az Alaptörvény azon új alapelvét, amely az alapjogok gyakorlása során az azzal együttjáró felelősség figyelembevételét írja elő.
- [58] 2. Az előző pontban hivatkozott megközelítésemet a IX. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos határozataink létrehozása során számos esetben kénytelen voltam különvéleményben vagy párhuzamos indokolásban az adott helyzettől függően megjelölni.
- [59] Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyre irányadó 1/2019. (II. 13.) határozata meghozatalakor összességében el tudtam fogadni a döntés irányát. Ennek oka az volt, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága és a tulajdonhoz való jog viszonyában a konkrét ügyben elsőbbséget engedett a határozat az utóbbinak akkor, amikor elismerte, hogy „csak kivételes esetekben igazolható alkotmányosan az a véleménynyilvánítás, amely a tulajdon tárgyát rongálja” (Indokolás [38]). Erre, valamint arra való tekintettel, hogy a szóban forgó határozat a jogkövetkezmények tekintetében is az álláspontomnak megfelelő precedensnek volt értelmezhető, elegendőnek ítélttem csatlakozni *Varga Zs. András* alkotmánybíró párhuzamos indokolásához. Ennek lényegi megállapítása szerint: „A tetteges véleménynyilvánítást csak addig tartom az Alaptörvény által védettnek, amíg nem korlátozza más alapjogát. Márpedig a tulajdonhoz való jogból következik az, hogy más tulajdonában álló vagyontárgyat tulajdonképpen megérinteni sem szabad [hacsak jogszabály nem engedi meg, ehhez nem járul hozzá vagy magatartásából nem következik, hogy hozzájárult]. Más esetekre az alkotmányos védelem nem terjed ki” (Indokolás [68]).
- [60] Az idézett alkotmányos megközelítést a jelen ügyben vállalhatónak és alkalmazandónak tartom. Azt azonban már nem tudom elfogadni, hogy az Alkotmánybíróság éppen erre való utalással vonja el az ítélező bíróság hatáskörét és maga állapítja meg azt a tényállást, amellyel saját alkotmányjogi minősítését kísérli meg alátámasztani. Ilyen megállapítást tartalmaz például a jelen határozat indokolása a „ráutaló magatartással történő tulajdonosi hozzájárulás” (Indokolás [39]) tényállási elem megállapításával, jóllehet ilyen elemről a bírósági döntésben szó sincs.
- [61] 3. A jelen konkrét ügyben – az előző pontokban vázolt alkotmányjogi megközelítésemből kiindulva – a határozattal és annak az egyedi ügyre vonatkozó indokolásával azért nem értek egyet, mert
- a bíróság alkotmányos szempontokra tekintettel vizsgálta és azokat mérlegelve hozta meg döntését, azt a tulajdonos rendelkezési jogának megsértésére és emiatt a szabálysértési felelősség megállapítására alapozta;
  - az alkotmányos szempontok mérlegelése összhangban van az 1/2019. (II. 13.) AB határozat indokolásában foglaltakkal, különösen annak [38], illetőleg [66]–[68] bekezdéseivel;
  - a döntés helyességét az Alkotmánybíróság a tényállás megváltoztatása nélkül (amely nem hatásköre) nem vizsgálhatja felül.

Budapest, 2019. április 9.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró különvéleménye

- [62] A többségi határozatot nem támogatom.
- [63] 1. Álláspontom szerint egy magatartás szabálysértéssé vagy bűncselekménnyé nyilvánításával a jogalkotó általánosságban döntött annak társadalomra veszélyességéről. A jogalkalmazó diszkrecionális joga a társadalomra veszélyesség mértékének megállapítása és ennek alapján a szankció kiszabása. Ez a jogági dogmatika alapján és az ott szabályozott esetekben vezethet el a társadalomra veszélyesség csekély fokának, utólagos csekélyé válásának, illetve kivételesen hiányának (elenyészésének) megállapításáig. A bíróság a tárgyi ügyben ezt a vizsgálatot elvégezte és a cselekmény társadalomra veszélyességének mértékére tekintettel a legenyhébb szankciót alkalmazta.
- [64] Az Alkotmánybíróság állandó és következetes gyakorlata szerint tartózkodik attól, hogy ún. szuperbírósgként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Ennek megfelelően nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [65] A fentiekből – álláspontom szerint – az következik, hogy a társadalomra veszélyesség vizsgálata a rendes bíróságok és nem az Alkotmánybíróság feladata.
- [66] 2. Bár a határozatot nem támogatom, mindazonáltal szükségesnek tartom felhívni a figyelmet arra, hogy az indokolás hibás alapokra épül. Az indítványozó a véleménynyilvánítás jogának sérelmére hivatkozott, amelyet szerinte a köztisztasági szabálysértés tényállásának bírói értelmezése okozott. Az indítványozó szerint a véleménynyilvánítás alapjogát a köztisztaságra, közegészségügyre hivatkozva korlátozta a bíróság. Ezzel szemben a tervezet – *de facto* figyelmen kívül hagyva az indítványt – a tulajdonhoz való joggal ütközteti a véleménynyilvánítás szabadságát és e körben állapítja meg az alapjog korlátozás aránytalanságát. Az Abtv. 51. § (1) bekezdése ugyanakkor rögzíti, hogy az Alkotmánybíróság az indítványozó indítványa alapján jár el, illetve az indítványtól való eltérésre ugyancsak az Abtv. ad felhatalmazást (lásd Abtv. 28. §) Értelmezésem szerint ez azt jelenti, hogy ebben az esetben az Alkotmánybíróság kötve van az indítványban foglaltakhoz, attól nem térhet el.
- [67] 3. A határozat többségi támogatásával az Alkotmánybíróság ugyanabban a témakörben (ún. tetteges véleménynyilvánítás) rövid időn belül gyökeresen eltérő álláspontot foglalt el. Erre tekintettel nyilvánvalóan nem véletlenül fogalmazódik meg a többségi indokolásban, hogy az 1/2019. (II. 4.) AB határozat és a jelen határozat eltérő tényálláson alapul. Függetlenül attól, hogy ez mennyire tekinthető az Alkotmánybíróság állandó gyakorlatának, és mennyire szolgálja a jogbiztonságot, úgy vélem, hogy a két ügy az alkotmányjogi probléma szempontjából teljesen azonos. Mindkét ügyben az volt ugyanis a kérdés, hogy a véleménynyilvánítás primátusára hivatkozással egy szabálysértés elkövetése eliminálható-e.
- [68] Az 1/2019. (II. 13.) AB határozathoz írt különvéleményemben foglaltakat fenntartva a jelen ügyben is úgy vélem, hogy amennyiben egy magatartás megfelel egy szabálysértési vagy büntetőjogi tényállásnak, úgy annak szabálysértési, büntetőjogi relevanciája kell, hogy legyen. Önmagában a véleménynyilvánítás jogára hivatkozással nem menthető fel a felelősség alól a tényállás szerű cselekményt megvalósító személy. A véleménynyilvánítás szabadságának érvényesülése a társadalomra veszélyesség mértékére és esetleges hiányára tekintettel alkotott kivételes anyagi jogi szabályok alapján értékelhető.

Budapest, 2019. április 9.

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila alkotmánybíró különvéleménye

- [69] Nem értek egyet a határozat rendelkező részével és indokolásával, véleményem szerint az ügyben az alkotmányjogi panasz elutasításának lett volna helye.
- [70] A határozat a véleménynyilvánításhoz való jog korlátozását az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján a tulajdonhoz való joggal vetette össze és alapvetően arra tekintettel állapította meg az indítványozók véleménynyilvánításhoz való jogának aránytalan korlátozását, hogy a járdaszakasz lemosható festékekkel történő befestése nem okozott maradandó állagsérelmet a felületen és a közterület tulajdonosának hallgatóságos hozzájárulása a cselekmény jogellenességét kizárja.
- [71] Az 1/2019. (II. 13.) AB határozat értelmében a „tettleges” véleménynyilvánítás tulajdonhoz való joggal történő kollíziója során vizsgálni szükséges, hogy a véleménynyilvánítás más módja a konkrét esetben nem eredményezhetett-e volna a tettleges magatartással azonos súlyú figyelemfelkeltést, illetve a bekövetkező tulajdonjog korlátozás arányban áll-e a véleménynyilvánító cselekvés céljával (Indokolás [38]). Véleményem szerint a jelen ügyben egyik feltétel teljesülése sem nyert igazolást.
- [72] Egyrészt nem értek egyet a határozat azon megállapításával, miszerint „semmilyen más módszer alkalmazása (pl. molinó vagy tábla elhelyezése, beszédek tartása stb.) nem vezetett volna eredménye vagy „az indítványozók joggal gondolhatták azt is, hogy a burkolat állapotát jól ismerő hatóság beadványokkal történő megkeresése nem érne el hasonló hatást.” Ezen körülményeket az indítványozók egyáltalán nem igazolták, ezért nem értek egyet azzal, hogy az Alkotmánybíróság egy hatóság tevékenységét tények ismeretének hiányában, a hatóság megkérdésezése nélkül, általános jelleggel negatívan minősítse.
- [73] Másrészt vitatom a határozat azon megállapításait is, hogy önmagában a „maradandó állagsérelm” hiánya igazolná a tulajdonkorlátozás arányosságát illetve, hogy az indítványozók cselekményéhez a „közterület tulajdonosa hallgatóságosan” hozzájárult. Az 1/2019. (II. 13.) AB határozat alapjául szolgáló ügyben bizonyított volt, hogy a használt festék csapvízzel, dörzsölés nélkül eltávolítható volt (Indokolás [2]). Kiemelendő, hogy a jelen ügyben – szemben az 1/2019. (II. 13.) AB határozat alapjául szolgáló üggyel – egyáltalán nem volt ismert az Alkotmánybíróság előtt olyan bizonyíték, amely hitelt érdemlően alátámasztotta volna, hogy az indítványozók által használt festék „maradandó állagsérelmet” nem okozott. Az ügyben közzétett sajtófotókból nem tűnt ki, hogy az indítványozók környezetbarát, lemosható festéket használtak volna. Egyébiránt a lemosható festékek vegyi anyagnak minősülnek, amelyek sok esetben csak szintén vegyi anyagnak minősülő oldószerekkel távolíthatók el, ily módon a feloldott festék a környezetet szennyezi. Megjegyzendő, hogy éppen ezen okból kifolyólag sem eshet egy tekintet alá a festékekkel történő járdafestés a gyermekek aszfaltkrétázásával vagy a sáros lábbal járdára lépéssel, amelyet a határozat tévesen „jellegét tekintve” nem tekinti ezen eseteiktől különbözőnek. Ezen felül amennyiben az indítványozók „tettleges” véleménynyilvánítása rendszeressé válik, a közterület tulajdonosa számára, ha „maradandó állagsérelmet” nem is, azonban jelentős költséget és munkaterhet okozhat a járdafestés nyomainak eltávolítása. Mindezekre tekintettel nem értek egyet a határozat azon szűkítő értelmezésével, hogy a tulajdonkorlátozás arányosságának vizsgálatát a külső szemmel érzékelhető állagsérelmre szűkíti. Véleményem szerint a „tettleges” véleménynyilvánítás tulajdonhoz való joggal történő kollíziójának vizsgálata során nem kizárólag a tulajdon állagsérelmét, hanem az egyéb releváns szempontok vizsgálatát (pl. környezetvédelmi szempont, illetve a tulajdonos számára okozott költség, pluszmunka) is figyelembe kell venni. Nem tartom helytállóknak továbbá a határozat azon megállapítását sem, miszerint a „közterület tulajdonosa hallgatóságosan” hozzájárult az indítványozók cselekményéhez. Ennek oka, hogy a Szombathelyi Járásbíróság végzésének 6–7. oldala éppen ennek ellenkezőjét tartalmazza, amikor a konkrét eset releváns tényeiből kiindulva arra utal, hogy az indítványozók által hivatkozott „utólagos beleegyezés” a konkrét ügyben nem ismert, „[e]zzel szemben köztudomású tény az, az eljárás alá vont személyek cselekménye – járdafestés – országszerte, több városban eredményezett hatósági intézkedést, így alappal cselekményüket az eljárás alá vont személyek nem vélhették jogszerűnek, e körben tévedés nem merülhet fel.”
- [74] Irrelevánsnak tartom továbbá a határozat azon megállapítását, hogy a járdafestés a járókelőkben esetleg derűtséget okozott, mivel a jelen esetben a „tettleges” véleménynyilvánítás nyilvánvalóan nem a járókelők, hanem a tulajdonos alapjogával ütközik.
- [75] Ezen túlmenően nem értek egyet a határozat azon megállapításával sem, miszerint „a cselekmény megítélésakor az eljáró szervek józan humorérzékére is szükség van.” Véleményem szerint az Alaptörvény 28. cikkéből nem vezethető le olyan értelmezés, amely alapján egy szabálysértési tényállás elkövetése esetén a humorérzék mint jogon kívüli szempont számon kérhető lenne az eljáró szerveken.

- [76] Álláspontom szerint tekintettel arra, hogy az indítványozókat csak figyelmeztetésben részesítette a szabálysértési hatóság, nem állítható, hogy a szabálysértési hatóság és a határozatot hatályában fenntartó Szombathelyi Járásbíróság aránytalanul szigorúan léptek volna fel velük szemben, ezért ezen az alapon is az alkotmányjogi panasz elutasítását tartottam volna indokoltnak.

Budapest, 2019. április 9.

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró különvéleménye

- [77] Nem támogatom a határozat rendelkező részében az indítvány kérelmének teljesítését és a bírósági döntés megsemmisítését. Mint az 1/2019 (II. 13.) AB határozathoz írt különvéleményemben jeleztem, támogatom ritka kivételként a véleménynyilvánítás védelmét a fizikai tettben megvalósult formában is. Így a magyar társadalom számára a XX. század egyik legnagyobb traumáját jelentő szovjet megszállásnak a szörnyűségei ellenére köztéri szoborral emléket állító létesítmény ellen a lemosható festékekkel kifejezett véleménynyilvánítást az alkotmányos véleménynyilvánítási szabadság által védett megnyilvánulásnak ítélt meg. Számomra ezek voltak azok az előfeltételek, melyek még az alaptörvényi védelem keretein belül maradást biztosították, és ezek voltak azok a határok, melyekkel a saját álláspontom számára el tudtam határolni az alkotmányosan gyakorolható véleménynyilvánítási szabadságot a politikai nyilvánosságban az utóbbi időben megmutatkozó, alkotmányjogilag elfogadhatatlan megnyilvánulásoktól. Ez a keret azt emelte ki, hogy abban az ügyben a magyar társadalom millióit megosztó történelmi esemény (1) köztéri szobra ellen (2) történt a tetteges véleménynyilvánítás, és emellett ez nem ment el a megrongálás szintjéig (3), hanem csak szimbolikusan tiltakozást jelentett a lemosható festékekkel leöntése (4). Az ezek hangsúlyozása melletti alkotmányosnak elfogadás mellett pedig kiemeltem különvéleményemben, hogy a közintézmények falainak festékekkel leöntése, vagy bármilyen fizikai tettben megnyilvánuló fellépés állami épületek ellen már túl van az alapjogi védelemtől. Megítélésem szerint a jelen ügyben e keret egy feltétele sem teljesült, és bár fel lehet fogni a járdakiszínezést, hogy jó humorérzékkel nézve ez csak egy gyerekes csíny – és így fogták fel sokan pl. a fővárosi önkormányzati vezetésben a '90-es évek elején a házfalak, majd szinte minden felület graffitikkal telefestését –, de az akkori tapasztalatok mutatják, hogy hová vezetett ez. Ezen érvek alapján ebben az ügyben csak elutasítást tudtam támogatni.
- [78] Ezt az érvelésemet kiegészítve jelzem, hogy – szemben a többségi határozat mostani álláspontjával – csak a következő döntési ráció kifejtése és elkülönített kiemelése esetén tudtam volna támogatni a határozatot: Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a dogokkal szembeni, fizikai tettben megnyilvánuló véleménynyilvánítást – túl ennek szóbeli formáin – csak akkor tudja kivételesen az alaptörvényi védelem alá vonni, ha ez meghatározott előfeltételekkel együtt történik meg. Ily módon ez csak akkor fogadható el, ha a fizikai tettel megcélzott dolog a közvélemény széles körei által vitatott esemény vagy ezzel összefüggő eszmekör szimbolikus kifejezését jelenti, másrészt a tett nem okoz maradandó károsodást a dolgon, feltéve, hogy ez nem jár az Alaptörvényben biztosított más alapvető jog aránytalan sérelmével.
- [79] A jelen ügyben a fizikai tettben megnyilvánuló véleménynyilvánítás nem esett e keretek közé, így a testületi többségtől eltérően nem tudtam támogatni alaptörvényi védelem alá vonást.

Budapest, 2019. április 9.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró különvéleménye

- [80] Nem értek egyet a többségi határozat rendelkező részével és az ahhoz fűzött indokolással sem, az alábbiak okán.
- [81] 1. A többségi határozat – az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés fennállása kapcsán – a következő – egyébként általam is helyesnek tartott – megállapításokat teszi: „[a] bírói végzés alkotmányossági vizsgálata kapcsán vizsgálni kell, hogy a szabálysértési eljárásban minősített cselekmény a szólásszabadság hatálya alatt áll-e, és ha igen, akkor fennálltak-e alkotmányos korlátozásának indokai. Ennek során az Alkotmánybíróságnak adott esetben fel kell tárnia, hogy milyen alkotmányossági szempontok befolyásolhatják a szabálysértés fogalmi eleméül szolgáló társadalomra veszélyesség értelmezését” (Indokolás [16]).
- [82] A későbbiek során ugyanakkor a többségi határozat indokolása mégsem határoz meg egy következetes, letisztult elvi alkotmányos szempontrendszert a társadalomra veszélyesség vizsgálata – azaz a véleménynyilvánítás szabadságának és más alapjog, alkotmányos érték kollíziójának értékelése – tekintetében, hanem gyakran élve a példálózás eszközével az értékelés körébe – hasonlóan az 1/2019. (II. 13.) AB határozathoz – úgy vonja be a tulajdonhoz való jogot, hogy az ügyben szereplő köztisztasági szabálysértésnek nem a tulajdonjog a védett jogi tárgy, hanem a köztisztaság (közegészség, közterületek rendje). Márpedig egy szabálysértési ügyben (hasonlóan a büntetőügyekhez) a vizsgált cselekmény konkrét társadalomra veszélyességét nem általában kell vizsgálni, hanem mindig az adott szabálysértés (vagy bűncselekmény) védett jogi tárgyához igazodóan. Ennek megfelelően, amikor az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy a bíróság egy köztisztasági szabálysértésben való felelősség elbírálása során (a társadalomra veszélyesség értékelésekor) megfelelően oldotta-e fel az alapjogok kollízióját, a véleménynyilvánítás szabadságára hivatkozással végrehajtott járdafestés esetén nem a tulajdonhoz való jog, hanem a köztisztaság tekintetében felmerült jogokat, értékeket, érdekeket szükséges szembeállítani a vélemény szabadsággal. Álláspontom szerint ezért megalapozatlan a többségi határozat indokolásának azon megállapítása, amely szerint a „tulajdonosi hozzájárulás [...] eleve” (Indokolás [39]) kizárja a társadalomra veszélyességet, ugyanis ez a megállapítás igaz lehet a tulajdonjogot sértő magatartásokra, de nem állja meg a helyét a köztisztaságot sértő cselekmények vonatkozásában, hiszen a hozzájárulás önmagában nem szünteti meg e cselekmények köztisztaság sérelmében manifesztálódó társadalomra veszélyességét. Másként fogalmazva: köztisztasági szabálysértés megállapításának van helye abban az esetben is, ha az adott terület tulajdonosa hozzájárul azokhoz a cselekményekhez, amelyek sértik a köztisztaságot.
- [83] 2. Nem osztom továbbá a többségi határozatnak azt a leegyszerűsítő megállapítását sem, amely szerint, ha egy cselekmény a véleménynyilvánítás szabadságának a körébe esik, akkor „eleve kizárt annak társadalomra veszélyessége” (Indokolás [21]). Ha egy cselekményt a szólásszabadsággal élve valósítanak meg és az korlátoz valamilyen olyan másik alapjogot (alkotmányos értéket), amelyet a jogalkotó a Btk. vagy Szabs.tv. valamelyik törvényi tényállásán keresztül is védeni kíván, abban az esetben önmagában az említett alapjog gyakorlása nem zárja ki a társadalomra veszélyességet, csak abban az esetben, ha az adott alapjog (alkotmányos érték) esetén irányadó alkotmányos mérce szerint a vélemény szabadság élvezett elsőbbséget. Másként fogalmazva: azt, hogy egy közlés a véleménynyilvánítás szabadsága alatt áll, csak azt követően lehet eldönteni, hogy az említett alapjogot – éppen a társadalomra veszélyesség vizsgálata során – összevetjük az érintett szabálysértés (vagy bűncselekmény) védett jogi tárgyával, pontosabban azzal az alapjoggal, alkotmányos értékkel, amelynek körébe a védett jogi tárgy tartozik.
- [84] Minden alapot nélkülöz továbbá a többségi döntés indokolásában szereplő megállapítás, amely szerint az indítványozó által tanúsított magatartás olyan magatartás, amelyhez „a közterület tulajdonosa hallgatólagosan hozzájárul azáltal, hogy nem lép fel azokkal szemben a Szabs. tv. rendelkezései alapján” (Indokolás [39]). Egyfelől a többségi döntés nem tér ki arra, hogy miből vonta le azt a következtetést, hogy a konkrét ügyben szereplő önkormányzat nem lép fel ilyen esetekben; másfelől az a tény, hogy – egyébként szabálysértést megvalósító – bizonyos cselekmények vonatkozásában egyes esetekben eljár a hatóság, míg más esetekben nem, – felvetheti a tisztességes eljárásból való jog sérelmét, de – hozzájárulásként semmiképpen sem értelmezhető.

Budapest, 2019. április 9.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

[85] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2019. április 9.

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1875/2017.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2019. évi 66. számában.

• • •